NÁŠ ZAHRANIČNÍ OBCHOD PO DEVALVACI KČ.

Účelem devalvace měny bylo podle zákonodárce vyrovnání rozdílu mezi kupní silou naší koruny na domácím trhu a za hranicemi. Je důležité posouditi objektivně, jak se projevila devalvace měny v našem zahraničním obchodě, a to jak s hlediska rozsahu dovozu a vývozu, tak i s hlediska vlivu devalvace na směr vývozu od nás a na ceny, za které z ciziny nakupujeme a do ciziny prodáváme.

V tomto pojednání zkoumána jest jednak otázka rozsahu a usměrnění našeho vývozu a jednak otázka, za jaké ceny vyvážíme po devalvaci Kč. V cenovém rozboru jsou data jen do srpna, jelikož pracnost této studie a obmezenost časová nedovolovala, aby byla vzata do propočtů již uveřejněná data o zahraničním obchodě zářijovém, která ostatně nejsou ještě úplná.

I. Směr našeho vývozu.

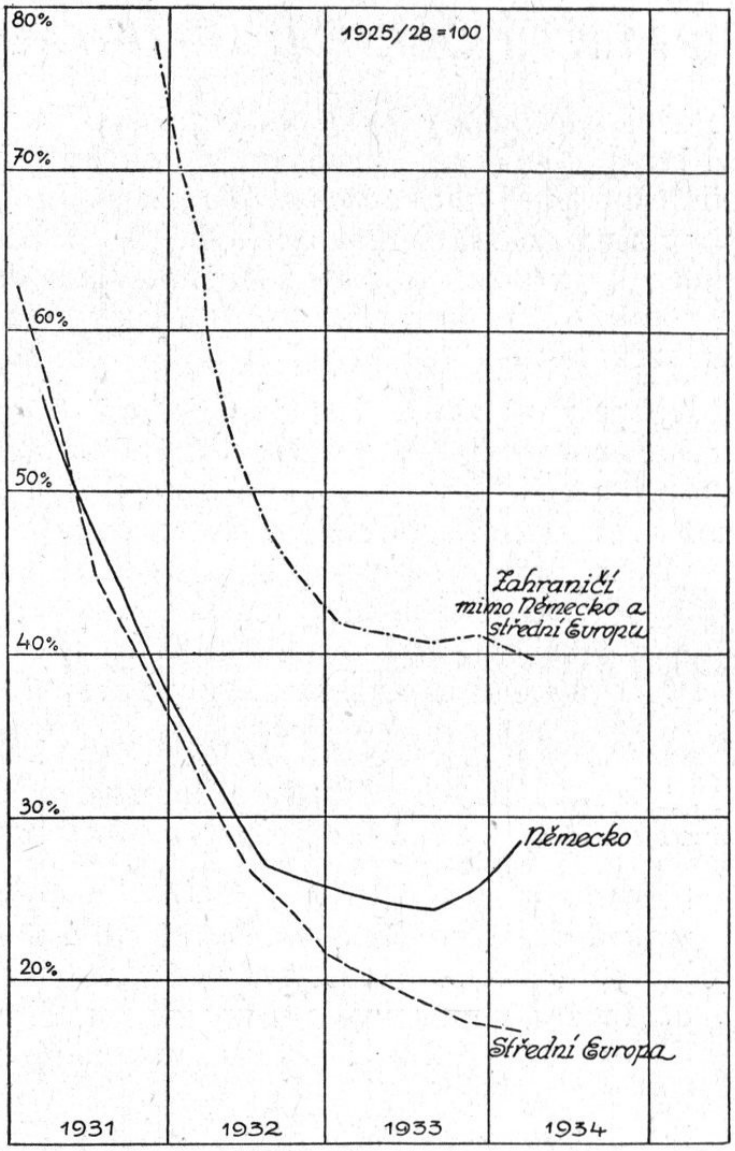
Značný vzestup vývozu do Německa, menší pokles do zemí s papírovou měnou a veliký pokles do zemí se zlatou měnou.

Zatím co obraty světového zahraničního obchodu, přepočtené na zlato, v posledních měsících spíše klesaly, náš vývoz vykazoval v této době určité vzestupy. Toto zlepšení bylo však způsobeno jedině vzestupem vývozu do Německa, zatím co vývoz do ostatní ciziny ve zlaté hodnotě ještě dále klesal.

Chceme-li vývoj našeho vývozu po devalvaci Kč posouditi správně, nemůžeme pro srovnání s obdobím před devalvací použíti údajů v dnešní běžné měně, nýbrž musíme dnešní hodnotu vývozní převésti na stejnou hodnotnou základnu z dřívější doby, t. j. nejlépe na dřívější zlatou základnu. Při mezinárodním srovnání čísel o zahraničním obchodu jiných zemí činíme tak rovněž.

Vývoj našeho vývozu do tří skupin zemí, t. j. do clearingových zemí střední Evropy, do Německa a do ostatní ciziny, znázorňuje diagram na str. 560, který zachycuje v 12měsíčních klouzavých průměrech (tedy po vyloučení sezonních vlivů) indexy vývozu, počítané na základě hodnoty vývozu let 1925/28 = 100.

Z diagramu je vidno, že stoupl vývoz jen do Německa, a to ze 24% (léto 1933) na 29% (do března 1934, do kdy je možno vypočísti 12měsíční klouzavý průměr). Naproti tomu vývoz do středoevropských zemí dále klesá na 17% letos v březnu a stejně i vývoz do ostatní ciziny na 40%. Březnový průměr je vypočten z 12 měsíců od září 1933 do srpna 1934. Vidíme, že vý-

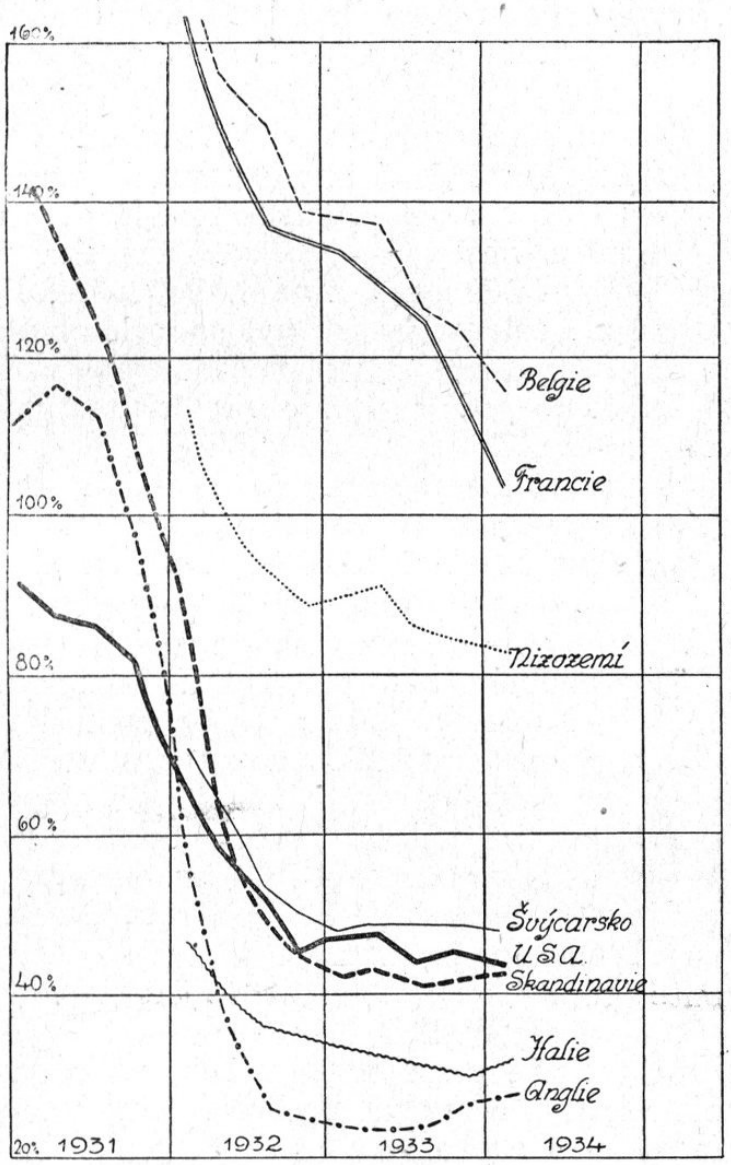

Tři skupiny našeho vývozu.
Indexy vývozu počítané ve zlatě na základě let 1925/28 = 100, zbavené sezonních vlivů.

voz do Německa sice klesl značně hlouběji než vývoz do ostatní ciziny mimo střední Evropu, ale že v posledních měsících se pozoruhodně zvedl. Do zemí středoevropských klesl vývoz nejhlouběji ze všech a stejně jako vývoz do ostatní ciziny mimo Německo má ve zlatě stále ještě klesající tendenci.

Vývoz do zahraničí mimo Německo a clearingové země středoevropské (viz diagram na str.

561) dosáhl podle dvanáctiměsíčních klouzavých průměrů letos v březnu 40% úrovně z let 1925/28. Vývoz do Belgie činí 116%, do Francie 103%, do Nizozemí již jen 83% a do Švýcarska 48%. Vývoz do zemí se zlatou měnou se tedy udržuje na poměrně nejvyšší úrovni, a to jedině proto, že tyto země jsou schopny placení. Teprve na dalším místě co do poměrné úrovně vývozní při-

Vývoz do západní Evropy.
Indexy vývozu počítané ve zlatě na základě let 1925/28 = 100, zbavené sezonních vlivů.

chází Amerika se 45%, skandinávské země se 43%, Italie s 31%, Anglie s 26%, Hamburk s 9%. Měříme-li tempo změn ve vývozu od měsíce k měsíci v I. čtvrtletí t. r. podle dvanáctiměsíčních klouzavých průměrů, tu vývoz do skandinávských zemí stoupal průměrně měsíčně o 5 tisícin a vývoz do Italie o 4 tisíciny průměrné měsíční hodnoty z let 1925/28. Naproti tomu ubývalo vývozu do Anglie a Ameriky měsíčně o 2, do Švýcar o 3, do Ni-

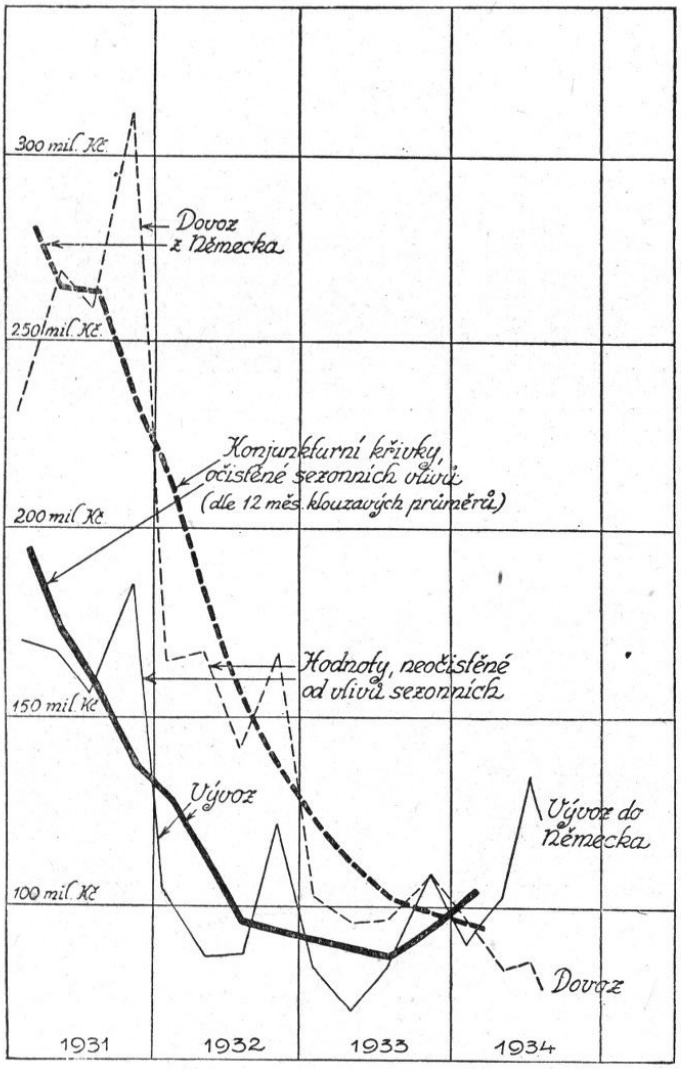
zozemí o 6, do Hamburku o 15, do Francie o 21 a do Belgie o 23 tisícin. Je tedy vidno, že sice vývoz do tak zv. zlaté skupiny zemí je poměrně nejvyšší, ale že tendence ke klesání vývozu do těchto zemí je nejsilnější, kdežto naopak vývoj vývozu do zemí s papírovou měnou je daleko příznivější. Země se zlatou měnou totiž čím dále více obmezují dovoz, kdežto v zemích s papírovou měnou působilo odhodnocení měny ochranářsky, takže místy u těchto zemí se jeví snaha o opětné uvolňování dovozu.

Vývoj zahraničního obchodu s Německem je znázorněn na diagramu na str. 563. Ve shodě s rozdílným vývojem konjunktury v Německu a u nás a následkem dříve nastalé nouze o devisy v Německu klesl náš vývoz do Německa již v r. 1931 hlouběji než dovoz z Německa k nám. Po úvěrové krisi klesal i vývoz i dovoz, ale pokles dovozu byl naopak rychlejší než pokles vývozu. Konjunkturní křivka našeho vývozu do Německa ukazuje od loňského podzimu již obrat k vzestupu, zatím co křivka dovozu z Německa ještě až do letošního jara klesala. Na přechodu loňského a letošního roku se obě křivky protínají. Československo se stalo oproti Německu aktivní a měsíční aktivum se pohybuje po devalvaci průměrně okolo 56 mil. Kč, což je asi 46 mil. Kč v zlaté hodnotě předdevalvační.

Nekrytá clearingová špička v náš prospěch dosáhla výše asi ¼ miliardy Kč a problémem vyrovnání této špičky se zabývají v přítomné době vlády a cedulové banky československé i německé. Je to problém velmi těžký, neboť zastavení nebo obmezení našeho vývozu do Německa by znamenalo zároveň nový rekordní pokles celkového našeho vývozu a samozřejmě i nový silný pokles výroby a zaměstnanosti v mnoha oborech našeho vývozního průmyslu. Slabou útěchou pro nás je, že v obdobném postavení vůči Německu jsou dnes i jiné země. Anglie se pokusila řešiti tento problém radikálně tím, že jednotlivé vývozní průmysly prostě zastavily dodávky do Německa. Výslednicí však bylo, že okamžitě jiné země nabídly Německu tyto dodávky. Jakmile Anglie zastavila na př. dodávky jemných přízí do Německa, byly Německu nabízeny ze Švýcar a švýcarský vývoz do Německa se tím proti loňskému roku zdvojnásobil. Je zajímavé, že švýcarští obchodníci, vždy tolik opatrní a předvídaví, zvýšili do té míry vývoz do Německa na úvěr, ačkoliv již dosud tam mají tolik zamrzlých pohledávek.

Problém, který se ukazuje na německém případě, je dalekosáhlý a jistě nutí k přemýšlení o změně ve světové politice obchodní. Soustava jen dvojstranných clearingů v zahraničním obchodě, zvláště u zemí, jejichž obchodní bilance se nevyrovnávají a z nichž jedna druhé nechce nebo nemůže poskytovati úvěry, je neudržitelná a vede k úplnému rozkladu

mezinárodní výměny zboží a zároveň ovšem i ke kapitálovému ničení, neboť výrobní mohoucnosti dosavadních výrobních zemí nemůže býti využito. Na jedné straně dovozní země, v první řadě Německo, se musí snažiti o obnovu právní bezpečnosti pro věřitele, kteří vyvážejí na úvěr, a na druhé straně — což se samo dostaví, bude-li splněn první předpoklad — bude třeba hledati

Zahraniční obchod s Německem.

Vývoz a dovoz v milionech Kč a vyrovnané řady indexů vývozu a dovozu při základě 1925/28 = 100.

cesty, jak by vývozní země mohly poskytovati odběratelským zemím vyšší vývozní úvěry. Soustava politiky úplné soběstačnosti (autarkie) se ukazuje na všech stranách neudržitelnou a musí býti od ní dříve či později upuštěno. Proto i u nás je třeba opatrnosti při nové úpravě obchodních a platebních poměrů vůči Německu a snahou naší zůstává, aby obchodní obrat nemusil býti snižován.

Vývoz do všech zemí našeho sousedství až do poloviny loňského roku stále klesal, a to ve značně větším měřítku, než činil průměrný pokles celkového našeho zahraničního obchodu. Příčinou velikého poklesu do sousedních zemí byla platební nezpůsobilost jejich. V přítomné době stoupá však vývoz kromě do Německa také do Jugoslavie, zatím co do ostatních zemí ještě dále klesá. Vývoz do Německa klesl podle dvanáctiměsíčních klouzavých průměrů (ve zlatě) do letošního března na 29%, do Jugoslavie na 24%, do Rakouska na 22%, do Rumunska na 21%, do Polska na 20% a do Maďarska na 12% proti průměru let 1925/28. Zatím co v posledních měsících přibývá vývozu do Německa o 8 a do Jugoslavie o 3 tisíciny měsíčního průměru vývozu let 1925/28, vývozu do Rumunska ubývá měsíčně o 0.3, do Rakouska o 1, do Maďarska o 3 a do Polska o 9 tisícin.

Tento způsob měření změn ve vývozu vychází od srovnávacího základu let 1925/28 a přezírá, že vývoz do Belgie a Francie pořád ještě je vyšší, než v těchto letech 1925/28, zatím co vývoz na př. do Maďarska klesl na osminu. Vycházíme-li od základu klouzavého dvanáctiměsíčního průměru z prosince 1933 (= 1000), dostaneme tyto měsíční změny za první čtvrtletí t. r. (ve zlatě) v tisícinách loňské prosincové úrovně:

Zlepšování vývozu do: Německa o 42, Italie o 15, Jugoslavie o 13, Anglie o 0.6.

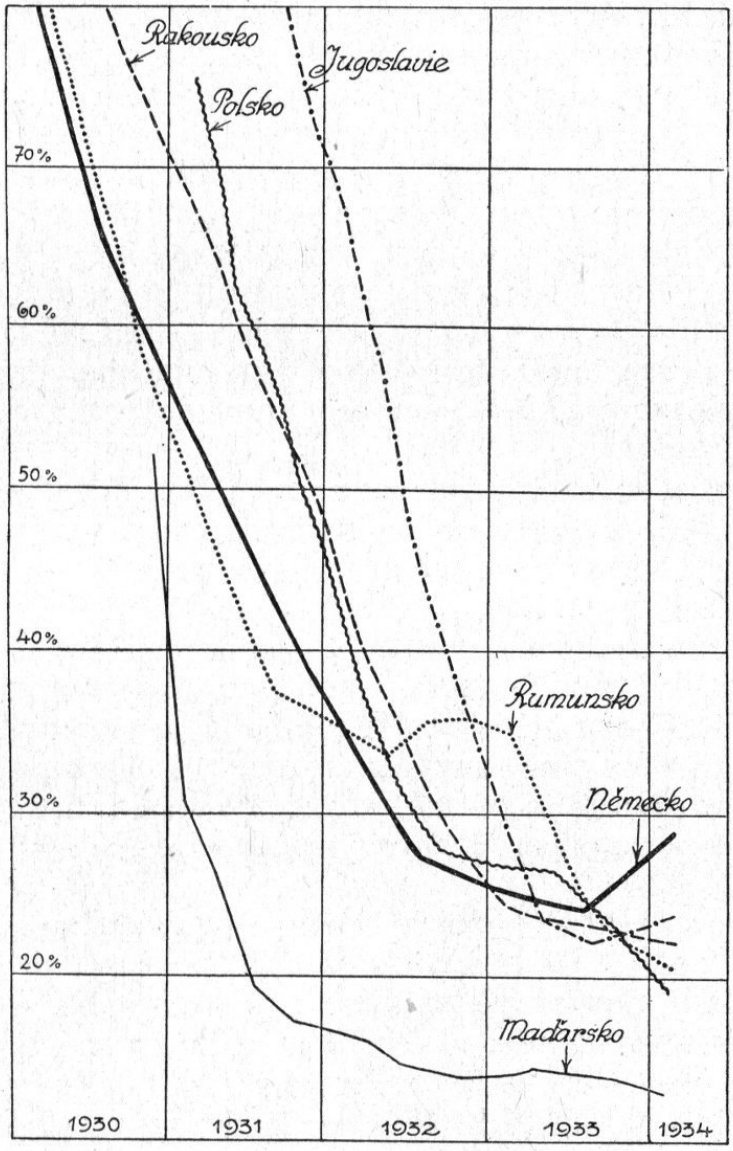
Zhoršování vývozu do: Rumunska o 2, USA. o 5, Rakouska o 6, Švýcarska o 7, Nizozemí o 7, Skandinavie o 12, Francie o 19, Belgie o 19, Maďarska o 26, Polska o 26.

Proti bezpříkladnému vzestupu vývozu do Německa stojí daleko menší vzestupy do Italie a Jugoslavie. Ubývání vývozu je největší v poměru k Maďarsku, kde působí jednak římské dohody a výměnné obchody s Německem, a hned po Maďarsku následují tři státy se zlatou měnou, t. j. Polsko, Belgie a Francie. Klesání vývozu do Švýcar a Nizozemí je daleko menší. Ze zemí s papírovou měnou zůstává poměrně dobrý vývoj vývozu do Anglie, kdežto klesající tendence vychází u Ameriky, Rakouska a Skandinavie.

II. Za jaké ceny vyvážíme po devalvaci Kč.

Pokles cen našeho vyváženého zboží je ve zlatě značně větší než pokles ve světovém průměru. Znamená to přirozeně pozvednutí soutěživosti. Vývozní průmysl obdrží za stejné vyvezené množství buď v devalvovaných Kč více nebo vyváží za stejné ceny v Kč, ale levněji v cizích měnách, což mu má býti podle úmyslu zákonodárce podnětem k většímu vývozu a větší podnikavosti.

Tohoto cíle však bylo dosaženo jen formálně a neúplně. Prakticky devalvace měny vedla ke zúžení ziskového rozpětí, neboť ceny surovin, které vývozní průmysl dováží z ciziny, stouply daleko více než ceny vyvážených hotových výrobků. K tomu ještě třeba dodati, že vývozní ceny v srpnu byly uměle a přechod-

Vývoz do clearingových zemí střední Evropy.
Indexy vývozu počítané ve zlatě na základě let 1925/28 = 100, zbavené sezonních vlivů.

ně zvýšeny nouzovými odběry Německa. Kdyby odpadl tento umělý podnět, zmenšila by se výnosnost a dostavila by se skleslost vývozu, která v Německu již vedla ke katastrofě platební bilance.

Vývoj našeho zahraničního obchodu po devalvaci Kč byl poměrně příznivý. Pro srovnání letošního vývoje nemůžeme ovšem použíti dat v dnešní běžné měně, nýbrž musíme, jak již řečeno, dnešní hodnotu vývozní převésti na stejnou hodnotnou

základnu. Ale i po tomto přepočtu stoupla hodnota našeho vývozu v prvních osmi měsících letos proti stejné době loni o 99 mil. Kč ze 3644 na 3793 mil. Kč, zatím co zlatá hodnota světového obchodu klesla. Tento vzestup má však jedinou příčinu ve zvýšení vývozu do Německa o 200 mil. Kč ze 627 na 827 mil. Kč, kdežto vývoz do ostatního zahraničí naopak klesl o 101 mil. Kč s 3017 na 2916 mil. Kč. Při tom jsme utrpěli újmy v poměru ke středoevropským zemím, s nimiž máme clearing, a stoupl o něco vývoz do ostatní ciziny mimo Německo, ale příčinou tohoto vzestupu jsou jednorázové dodávky zbrojního průmyslu, objednané v dřívější době a provedené teprve v období po devalvaci, bez nichž by vývoz i do této skupiny zemí rovněž klesl. Zaznamenává tedy náš vývoz vzestup jedině vůči Německu, který sice zvyšuje aktivitu účetní, ale nikoliv zároveň aktivitu pokladniční, kterýžto stav je tím horší, že z veliké části našeho vývozu do Německa tvořilo zboží, které jsme my sami dovezli z ciziny a jí je zaplatili devisami.

Vzestup cen našeho vývozu v nynějších devalvovaných korunách lze, žel, odvoditi jen na zvýšené ceny, za které byli němečtí dovozci ochotni v nynější tamější nouzi o suroviny odebírati zboží od nás, jen aby potřebný dovoz uskutečnili. Pochybný význam tohoto cenového vzestupu pochopíme, uvážíme-li nedostatek devis, kterých by berlínské súčtovací místo potřebovalo na zaplacení dovozu Německa, a máme-li na mysli risiko našeho vývozce, spojené s tímto vývozním úvěrem neznámé délky; mimořádný vývoz za mimořádné ceny do Německa bude nám v nejlepším případě zaplacen teprve ve lhůtě, jejíž délku nemůžeme odhadnouti.

Vzestup našich vývozních cen po devalvaci měny — v průměrné výši asi 6% — má tedy z největší části příčinu v přechodném vlivu nouzových nákupů se strany Německa, které v příští době pro nemožnost placení nepochybně ustanou. Lze tedy z toho usuzovati, že i toto zvýšení cen o 6% bude krátkodobé povahy a že příště budou míti naše vývozní ceny přes devalvaci měny, jež znamenala ve zlatě snížení cen o 12%, směr klesající, zcela ve shodě se světovými cenami. Tento cenový pokles, který můžeme čekati vlivem obmezení našeho vývozu do Německa, půjde pravděpodobně i v běžné měně pod průměrnou úroveň cen z loňského roku. V některých oborech našeho vývozu je již tato tendence jasně zjevná.

Pro posouzení vývoje našich vývozních cen jsme volili zkrácený postup, jelikož je obtížné propočísti ceny u všech asi 2000 položek statistiky našeho zahraničního obchodu. Byly voleny jen ony položky zboží, u nichž srpnový obrat dosáhl aspoň 1 mil. Kč a i při tom musily býti vyloučeny některé položky, jichž nebylo

lze srovnati s loňským rokem. Přesto obsahuje náš propočet srovnání vývozních cen u položek, jejichž vývozní hodnota činí 64.5% celkové vývozní hodnoty z r. 1933. Průměrné procento vážení u položek aspoň milionových bylo u jednotlivých celních tříd vypočteno tak, že procentní sazby byly váženy pro jednotlivé položky podle vývozní hodnoty v r. 1933.

Obdržíme tyto výsledky cen zboží, za které vyvážíme, a cen, za které dovážíme některé důležitější suroviny:

Letošní srpnové ceny v běžné měně byly vyšší nebo nižší než průměrné ceny v r. 1933:

Celní třída		Vývoz: vzestup či pokles v %	Vývoz: vážená hodnota vývozu	Dovoz: vzestup či pokles v %
4	Cukr	+1	180	
6	obilniny (jen slad)	+5	120	
7	rostliny (jen chmel)	+17	157	
10	zvířecí výrobky	+28	124	
13	nápoje (jen pivo)	+0.5	13	
15a	dříví	+19.3	176	
15b	uhlí	—1.1	392	—8.2
17	nerosty	+10.1	82	
22	bavlna	+4.8	384	+22.5
23	len	+0.5	100	+23.7
23	juta	—1.7	50	—2.6
24	vlna	+21.4	338	+12.8
25	hedvábí	—2.8	132	—3.7
26	konfekce	—5.2	63	
29	papír	+10.3	126	
30	kaučuk (jen gum. obuv)	+5.0	5	+59.7*)
32	kůže	—0.7	271	+20.8
34	dřevěné zboží	+8.0	41	
35	sklo	+5.0	418	
37	hliněné zboží	+4.1	117	
38	železo	+2.4	309	—15.4**)
39	obecné kovy	—2.7	157	+10.6
46	chemikálie	—21	41	
47	barviva (jen tužky)	+11	20	
	Součet všech pozorovaných položek, jež představují 64½% z celkového vývozu	**5.9**	**3816**	
	Podle skupin:			
	poživatiny (4 položky)	**11.4**	**607**	
	suroviny	**5.8**	**650**	
	hotové výrobky	**4.7**	**2527**	

*) sur. kaučuk.

**) rudy.

Cenový vzestup proti loňskému roku činí tedy u poživatin (t. j. u čtyř oborů) 11.4%, u surovin 5.8% a u hotových výrobků 4.7%.

Z poživatin vykazuje cukr vzestup vývozních cen o 1%, slad o 5%, chmel o 17% a pivo o ½%. Je tedy vidno, že zvýšení vývozních cen ve skupině poživatin má svou příčinu hlavně ve zdražení chmele, což je opět zjevem přechodným, neboť nikdo nezaručuje, že světová sklizeň 1935 bude zase tak malá, jako v posledních dvou letech.

Ve skupině surovin vývozní ceny uhlí vůbec nestouply, nýbrž naopak podle váženého průměru o 1.1% klesly. Prodáváme tedy uhlí i v běžné měně levněji než před rokem, a to ve zlatě o 17% levněji. Dovozní ceny klesly však ještě značněji. Je proto otázkou, zda i nynější vývozní cenu můžeme na dlouho udržeti. — Vývozní ceny dřeva stouply o 19.3%, což nečiní ani plnou kvotu devalvační. Jen ceny brusného dříví a ceny řeziva z jehličnatého dříví stouply o více než činí devalvační kvota, t. j. v běžné měně o 25%. Jehličnatá kulatina nebyla rovněž plně zhodnocena a ceny bukového řeziva o 2% klesly. — Ceny nerostů zpevnily o 10.1%, a to v souvislosti se zlepšenou železářskou konjunkturou světovou, ceny železné rudy o 25% a magnesitu o 22%. U obou těchto oborů je tedy vzestup cenový o něco vyšší, než činila devalvační kvota. Naproti tomu jsou dovozní ceny železné rudy v běžné měně o 15% nižší. — U kaolinu docíleno bylo jen o 8% vyšších cen vývozních a chebské hlíny nevykazují vůbec žádného zhodnocení, což znamená, že ve zlatě jsou jejich vývozní ceny nižší o plnou kvotu devalvační.

Nejdůležitější pro nás je poznání, za jakých cen vyvážíme hotové výrobky.

Vývozní ceny celé skupiny textilní stouply o 7.8%, ale toto zhodnocení není naprosto jednotné. Lze je zaznamenati především u těch druhů textilního zboží, kde způsobily zvýšení cen německé nouzové nákupy. Ceny dovážených textilních surovin zdražily o 15.3%.

Vývozní ceny bavlnářského zboží (pokud jde o položky aspoň milionové) stouply proti loňsku o 4.8%. Při tom jsou dražší bavlněné odpadky — nesporně vlivem veliké poptávky z Německa — o 36%, pestře tkané zboží o 17%, surová tkaniva o 12%, surová příze o 14%. Naproti tomu byly levněji vyváženy barevné příze o 7%, potištěné zboží o 15%, bílé o 16%, samety o 5%, stávkové zboží o 4%. — Vývoz bavlněných rukavic se co do množství vlivem bojkotu proti Německu zdvojnásobil, ale ceny, za které se vyváží, stouply v běžné měně proti loňsku jen o 9%, zatím co ceny ostatního stávkového zboží jsou o 4% nižší. — V dovozu naopak zdražila surová bavlna o 21.5%. Zdražení surovin činí tedy skoro pětináso-

bek toho, oč stouply vývozní ceny hotových výrobků.

Lněné zboží vykazuje ve vývozních cenách vzestup jen o ½%, zatím co dovoz surovin vykazuje zvýšení cen o 24%.

Průmysl jutařský se musí spokojiti s vývozními cenami o 1.7% nižšími, jakkoliv se v množství vývoz zdvojnásobil. Dovozní cena juty je letos o 2.6% nižší.

Cenový vzestup u vývozu vlněného zboží činí ve váženém průměru nejméně milionových položek 21.4% a má dvě hlavní příčiny: jednak světový vzestup cenový, jednak zvýšenou poptávku za zvýšených cen z Německa. Německo od nás odebralo v srpnu za 28.5 mil. Kč vlněného zboží, proti 7.75 mil. Kč loni. Je to opět charakteristické, že největší cenový vzestup při vývozu vykazují z vlnařského oboru položky zboží, o které se jeví z Německa veliký zájem. Tak stouply vývozní ceny na př. vlněných odpadků o 96%, příze asi o 39%, prané vlny o 29%, zatím co ceny celkové položky vlněných tkaniv výslovně nejmenovaných vykazují zvýšení jen o 5% a sametů o 1%. Zde je viděti, že cenový vzestup při vývozu vysoko nad kvotu devalvační je umělý a přechodný. — Dovozní ceny vlněných odpadků nepraných stouply o 39%, praných o 17%, česaných o 12%.

U hedvábí, kde se nejeví taková poptávka z Německa, nelze zaznamenati také žádné zvýšení vývozních cen, nýbrž naopak pokles jejich o 3%. Dovozní ceny umělého hedvábí klesly o 4%, ale naopak vyšší jsou ceny polotovaru o 16—22%.

Obdobně je tomu u konfekce, kde poptávka z Německa nemá tolik vlivu. Zde vývozní ceny jsou o 5% nižší. Jen vývozní ceny dámských klobouků stouply o 4%, ceny pánských klobouků zůstaly stejné a klesly ceny kloboukových šišáků o 9% a lněného prádla o 16%.

Vývozní ceny papíru ve váženém průměru stouply letos o 10.3%, na čemž má však značný podíl nebělená celulosa, jejíž cena na základě mezinárodního kartelového ujednání je vyšší o 26%, kdežto vzestup cen u balícího papíru činí jen 18%.

Gumová obuv vykazuje zvýšení cenové o 5%, zatím co surový kaučuk zdražil při dovoze o 59%.

Nižší vývozní ceny jsou ve váženém průměru u skupiny kůže, a to o 1%. Při tom ceny polotovarů, o něž má zájem Německo, stouply o 22%. Ceny rukavic naopak klesly o 1% a obuvi o 5%. Dovoz surových koží se zdražil o 21%.

Dřevěné zboží vykazuje vzestup cenový při vývozu o 8%, který je způsoben hlavně zvýšením cen řezbářského zboží, zatím co vývozní ceny nábytku z bukového dřeva klesly o 19%.

U skla činí ve váženém průměru nejméně milionových položek zvýšení vývozních cen o 5%. Zlepšení cen nastalo zde však jen u levných masových druhů skla, kde ceny jsou chráněny mezinárodním kartelem, zatím co jakostnější výrobky, vy-

ráběné hlavně v malých podnicích, se musí spokojiti ve vývozu s cenami nižšími než loni. Tak obyčejné láhve vykazují vzestup cen o 58%, lisované sklo o 38%, okenní sklo o 27%. Naproti tomu činí vzestup cenový u obyčejného dutého skla jen 12%, ceny rafinovaného dutého skla bílého zůstaly stejné a ceny téhož skla barevného klesly o 7%. Také ceny brouseného dutého skla barevného klesly o 38%, malovaného o 9% a bílého o 5%. Ceny barevného lisovaného skla jsou nižší o 20%. Z jabloneckého skla docilují lepších vývozních cen jen knoflíky o 3%, kdežto ceny hotové bižuterie klesly o 5%, ceny perlí a kamenů o 12%.

Skupina hliněného zboží zaznamenává ve váženém průměru vzestup vývozních cen o 4.1%, při čemž zdražily podlahové plotny a barevný porculán o 3%, barevné kamenné zboží o 6% a bílý porculán o 11%.

Skupina železa vykazuje ve váženém průměru zvýšení vývozních cen o 2·4%. Ani zde není jednotné tendence cenové, U zbraní vychází vzestup o 3%, u rour (mezinárodní kartel) o 28%. Zato jsou levnější ceny při vývozu drátu o 4%, plechu o 24%, tyčového železa o 30% a emailovaného nádobí dokonce o 43%.

Vývozní ceny skupiny obecných kovů kromě železa klesly ve váženém průměru o 2.7%, z čehož jehel o 2% a bižuterie o 3%. Ceny dovážených surovin této skupiny naopak zdražily o 11%.

Ve skupině strojů jsou jednotlivé položky těžko srovnatelné, ale většinou vychází značný pokles cenový při dovozu. — Taktéž u skupiny chemikalií nelze dobře srovnávati letošní vývoz s loňským. V celkové položce ostatních chemických látek vychází pokles vývozních cen o 21%. Ve skupině barviv vykazuje jen položka tužek milionový vývoz a tu ceny proti loňsku jsou vyšší o 11%.

Závěr těchto výsledků rozboru není příliš radostný. Značněji zvýšených cen bylo dosaženo při vývozu jen těch druhů zboží, kde buď jsou ceny na světovém trhu chráněny mezinárodními kartely, nebo kde vystupovalo Německo se svými přechodnými nouzovými nákupy, nebo konečně tam, kde došlo k velikému cenovému vzestupu námi dovážených surovin. Vyjmeme-li zboží chráněné mezinárodními kartely, kde vzestup cenový přichází k dobru jen velkým podnikům, a vyloučíme-li přechodné vlivy (Německo), zbývá veliká řada položek zboží, kde vývozní ceny vykazují proti loňsku v nynější běžné měně vzestup jen daleko menší než činí devalvační kvota, nebo i těch, kde dokonce vývozní ceny v nynější měně jsou nižší, než byly loňské ceny v nedevalvované měně. V řádném a trvalém obchodě a z toho zvláště ve vývozu středních a malých podniků nenastalo žádné zvýšení cen, ba naopak spíše vychází pokles jejich. Po opadnutí přechodného vzestupu cenového, který byl

vyvolán nouzovými odběry německými a zvláště při pomalém vzestupu světové konjunktury lze čekati klesající tendenci vývozních cen, jejíž důsledky zase pocítí střední a malé podniky před podniky velkými. Musíme počítati s tím, že vážená cenová hladina našeho vývozu i v běžné devalvované měně klesne v dohledné době pod úroveň z r. 1933.

Naproti tomu ceny surovin, které dovážíme, velmi značně stouply, v nepoměru k vývozním cenám hotových výrobků. Ani přechodně zvýšené vývozní ceny v srpnu (a pravděpodobně ještě i v září) nestačily k tomu, aby se mzda našeho průmyslu za zušlechtění dále nezmenšila. Jestliže v dalších měsících odpadne umělý vliv cenového zvýšení (Německo), musí nastati další zmenšení vývozu, případně se dostaví v normálním, t. j. v devisách, běžně placeném obchodě vývoz silně ztrátový.

Jak však takováto změna působí na platební bilanci, to nejnázorněji vidíme v přítomné době na Německu.

K. Uhlig.

OTÁZKA UMOŘOVÁNÍ STÁTNÍHO DLUHU V ČESKOSLOVENSKU.

1. Československý státní dluh dluhem převážně umořitelným.

Státní půjčky, které byly v Československu vydávány, jsou téměř výhradně půjčky umořitelné. Věčné renty bez závazku ke splacení kapitálu byly vydány jen výjimečně při převzetí státního dluhu býv. monarchie (3½%, 4%, 4.2%, 4½% náhradní renty za předválečný nezajištěný dluh rakouský a uherský, 3½% IV. státní půjčka za válečné půjčky). Právě naopak i mnohé z rakouských a uherských dluhů rentových byly při převzetí zaměněny za půjčky umořitelné (zejména za moučnou půjčku).*) Důsledkem této úvěrní politiky jest, že věčné renty jsou v celkovém obraze československého státního dluhu složkou nepříliš významnou.

---

*) Kromě záměny předválečných půjček rentových za slosovatelnou půjčku moučnou, lze uvésti i záměnu uherských válečných půjček, které byly většinou dluhy rentovými, za IV. státní půjčku (jen při úpisech privilegovaných) a za 3% odškodňovací dluhopisy, dále i značné zkrácení umořovací doby předválečných dluhů zaměněných za 6% půjčku konsolidační (na př. 4·36% zápůjčka rakouských pojišťoven, umořitelná do r. 2002, 3% priority rak. místních drah, umořitelné do r. 1973, 4% priority Aš-Rosbach, umořitelné do r. 1979. 3% priority Stegu, umořitelné do r. 1965; umořování konsodační půjčky, vydané na jaře 1926, začalo však ještě týž rok a mělo býti do r. 1945 skončeno).